

COLOFON

noordvaarder

Officieel orgaan van "Abel Tasman", Vereniging van Oud-Leerlingen van de Zeevaartscholen van Delfzijl en Groningen
Opgericht: 18 november 1961
Ingeschreven bij K.v.K. Veendam onder nummer 37890
Postadres: Ver. Abel Tasman, Postbus 160, 9930 AD Delfzijl
www.abeltasmanweb.nl
secretariaat@abeltasmanweb.nl

Bestuur

E.J. Hoekstra (voorzitter)
R. van Doorn (vice-voorzitter)
M.T. de Vries (1^e secretaris)
S. Hassing (2^e secretaris)
G.W. Zomerdijk (1^e penningmeester)
H.J. Harink (2^e penningmeester)
A.H. Lammers (lid/ledenadministratie)
E-mail: a.h.lammers65@gmail.com

Contributie (per jaar)

€ 33,- voor leden in Nederland
€ 44,- voor leden buiten Nederland
Automatische incasso geeft een korting van respectievelijk € 3,- of € 4,-

Bankrelaties

Contributies: NL82INGB0001726793

Redactie

G.J. Altena, S.E. Cordewener-Pronk, W.B. Grund,
S.A. Has, S. Hassing, M. van Helvoirt, W.G. Krispijn,
H.C. de Man, H. Zuur.

Redactieadres

Ver. Abel Tasman
Postbus 160, 9930 AD Delfzijl
E-mail: secretariaat@abeltasmanweb.nl

ISSN

1566-0087

Eindredactie

Arno Dirkzwager

Realisatie

Yellow & Finch Publishers
Boulevard Bankert 290, 4382 AC Vlissingen
Tel.: 0118-473398, Fax: 0118-461150
E-mail: info@ynfpublishers.com
www.ynfpublishers.com

Overname van één of meerdere artikelen uit dit blad slechts na schriftelijke toestemming van de redactie.

Van de voorzitter

"TAMEN CONCORDES - UT SINT DISPERSI"

Beste leden en donateurs.

Vorige maand werd het graanakkoord na bemiddeling van Turkije en de VN getekend tussen Rusland en de Ukraine. Reeds de volgende dag werd de laadhaven Odessa getroffen door kruisraketten! Het is nu, ten tijde van het schrijven van dit voorwoord, wachten op de afvaart van het eerste schip met bestemming Afrika waar een enorme vraag heerst naar graan. Ook de Eemshaven wordt steeds meer betrokken bij deze oorlog. De steenkolencentrale van de RWE ontvangt al bulkcarriers uit Zuid-Afrika en de USA nu de boycot van Russische kolen een feit is geworden. Medio september zal de LNG-terminal in de Wilhelminahaven operationeel worden om onze gasvoorraad voor de winter aan te vullen.

In de maand juli overleden drie zeer oude leden van onze vereniging op de leeftijd van 91, 93 en 94 jaar. Zij waren van de lichte van 47-49 en moeten elkaar gekend hebben.

In deze Noordvaarder is het levensverhaal opgenomen van ons Erelid H.R.A.J. van Dijk opgetekend door Auk Boom. Bij de crematieplechtigheid van Hans van Dijk werd de vereniging vertegenwoordigd door twee van haar bestuursleden.

Op 25 juni jl. hadden we eindelijk weer een zomerreünie. Ruim 60 personen hebben aan deze mooie dag deelgenomen. We moesten helaas ook leden teleurstellen in verband met de maximale capaciteit van de rondvaartboot de *Gaasterland*. Het leek bijna een echte zeereis, want bij aankomst in Leeuwarden bleek dat een lid in Grouw was achter gevangen! Van deze zomerreünie zal een verslag worden opgenomen in de volgende uitgave.

Inmiddels zijn de voorbereidingen voor onze najaarsvergadering op 19 november a.s. in volle gang.

Het programma zal bijna identiek zijn als bedacht in 2021. We zijn nog met diverse partijen in overleg, waaronder het Muzeeaquarium voor gebruik van haar ruimte voor diner en feestavond met muziek. Via de e-mail krijgt u ruim van tevoren de uitnodiging voor het 60+1 jaar bestaan van onze vereniging.

Bert Hoekstra

Vervolg verenigingsnieuws zie pag 53

Stichting Verenigingsbladen Oudstudenten Maritiem Onderwijs

De Stichting Verenigingsbladen Oudstudenten Maritiem Onderwijs, opgericht 8 maart 1993, is de verantwoordelijk uitgever van dit in vijf edities met een totale oplage van 1.900 exemplaren en viermaal per jaar verschijnend verenigingsblad.

De edities zijn:

- Ankerpark (Den Helder), 27e jaargang
- Navigare (Amsterdam), 73e jaargang
- Noordvaarder (Delfzijl/Groningen), 29e jaargang
- De Spreekbuis (Rotterdam), 42e jaargang
- De Trompetter (Brielle), 41e jaargang

Secretariaat: Essenlaan 21, 3442 JE Woerden – E-mail: xenos1929@outlook.com

In gesprek met Hans van Dijk, erelid van de vereniging Abel Tasman

Hans van Dijk was vanaf 1971 tot 1982 hoofd internaat van de Abel Tasman. Vanwege zijn verdiensten voor de oud-leerlingenvereniging werd hij door Leen Kazemier tot erelid benoemd. Nu, 40 jaar na zijn afscheid van het internaatschip Abel Tasman, kon er een gesprek gerealiseerd worden met deze voor de vereniging belangrijke man en over zijn lange leven.

Woord vooraf: vlak na het gesprek overleed Hans van Dijk op 18 juli 2022 op 94-jarige leeftijd.

Hans is in 1928 geboren te Amsterdam maar verhuisde op jonge leeftijd naar Hilversum. Nadat hij met goed gevolg het examen HBS-B heeft behaald, probeert hij in Amsterdam ingeschreven te worden voor de BS-opleiding aan de Kweekschool voor de Zeevaart. Met zijn opleiding mag dat geen probleem zijn, echter 'de school is vol' en goede raad is duur. Het probleem van de volle zeevaartscholen is in de jaren na de Tweede Wereldoorlog een algeheel verschijnsel en ook in Den Helder vangt hij bot. Dan komt uit Delfzijl het verlossende antwoord en vol goede moed vertrekt hij naar Delfzijl en het internaatschip *Abel Tasman*. In 1947 wordt hij ingeschreven, waarbij zijn inschrijfnummer thuis volgens strikte voorschriften in zijn kleding wordt genaaid. Op het internaat wordt volgens een vast schema geleefd, men slaapt in hangmatten in een grote slaapzaal met voor ieder een kastje voor persoonlijke spullen. Hans kan zich uit die tijd geen schokkende dingen herinneren maar kijkt wel met een goed gevoel op die tijd in Delfzijl terug. De vakken boeien hem en binnen de voorgeschreven tijd komt het moment dat er gezocht moet worden naar een rederij. Voordat de examens worden afgenomen bezoeken enkele kapiteins van de KPM de zeevaartscholen op zoek naar

leerling-stuurlieden en het Verre Oosten lijkt Hans wel wat. Hij tekent voor vier jaar bij de KPM. In de jaren na WOII hebben alle rederijen een groot nieuwbouwprogramma en dat geldt ook voor de KPM. De KPM neemt in die jaren de zogenaamde SI-schepen in de vaart en Hans wordt als leerling aangesteld op het ms *Siaoe*, dat gebouwd is op de werf Van der Giessen in Krimpen aan de IJssel. Op de eerste uitreis zijn er twaalf leerlingen aan boord. In de vier jaar van zijn contract vaart Hans op zo'n dertig verschillende schepen door het Rijk van Insulinde. Die leveren mooie herinneringen op maar ook heeft hij nog sterk het beeld in zijn hoofd van de hun land ontvluchtende Molukkers. Zij waren niet meer welkom in het nieuwe Indonesië omdat zij hadden gekozen voor 'de bezetter'.

De KNSM

Ook deze maatschappij heeft een zeer ambitieus nieuwbouwprogramma met schepen voor de Grote en Kleine Handelsvaart. Terug in Nederland maakt Hans eerst nog een reisje bij de Nieuwe Kustvaart Maatschappij (NKM), onderdeel van de KNSM voordat hij op kan gaan voor zijn 2e rang. Deze opleiding, en die voor zijn 1e rang, doet hij in Amsterdam en nog voordat hij zijn 'papiertje' heeft komt de KNSM met het aanbod bij hen te komen varen. Hans heeft in Amsterdam een jeugdvriendin, Janny en in 1954 besluiten zij te trouwen. Zij kunnen een woning huren aan het Rembrandtplein op de hoek met de Halvemaansteeg. Het aanbod van de KNSM, een maatschappij met redelijk korte reizen, komt dan ook niet op een verkeerd moment en Hans wordt 'Kroonvaarder'. Het echtpaar krijgt twee zonen en een dochter. De oudste zoon komt bij het Loodswezen in Delfzijl op de tender te varen maar is helaas op te jonge leeftijd overleden.

Drieënhalf jaar vaart Hans op diverse schepen in de zogenaamde slingerdiensten op Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Goede herinneringen heeft hij aan kapitein Tholen. In die tijd mochten de vrouwen van de opvarenden nog niet op de kade komen. Zij moesten dan, als zij hun man ophaalden na de reis, in de portiersloge wachten tot hij van boord kwam. Kapitein Tholen haalde Hans zijn vrouw dan wel eens op en nam haar mee aan boord. Dat waren nog eens andere tijden. Het meevaren van echtgenotes was slechts weggelegd voor de kapitein, de eerste stuurman en de HTWK. Als de 1e rang is behaald en nog eens naar de carrièremogelijkheden worden gekeken, komt Hans tot de conclusie dat zowel de eerste stuurman als de kapitein niet veel ouder dan hijzelf zijn. De stap naar een hogere rang zal derhalve niet op korte termijn zijn en opnieuw wordt uitgekeken naar eventuele vacatures.

Hans van Dijk, erelid van de vereniging Abel Tasman.

De KPM neemt in die jaren de zogenaamde SI-schepen in de vaart en Hans wordt als leerling aangesteld op het ms *Siaoe*.

Wagenborg

In 1957 neemt Wagenborg twee Grote Vaart-schepen in de vloot op, de *Balticborg* en de *Bothniaborg*. Zij hebben 'binnen de muren' voldoende Kleine Handelsvaart papieren, doch nu zijn ook de Grote Handelsvaart papieren nodig.

Balticborg.

Hans zijn 1e rang komt op het goede moment. In Delfzijl gaat de deur ruimschoots open en het gesprek verloopt zeer plezierig. Op enig moment, als Hans heeft verteld dat hij getrouwd is, wordt heel voorzichtig gevraagd of Hans zijn echtgenote bereid is om af en toe een reisje mee te

varen. En dan te bedenken dat zij in Amsterdam niet eens op de kade mocht komen. Het besluit wordt snel genomen en vijftien jaar lang vaart Hans bij Wagenborg, eerst als eerste stuurman en later vele jaren als kapitein. Een besluit waar Hans nooit spijt van heeft gehad. Vele reizen maakt hij samen met zijn vrouw en ook de kinderen varen regelmatig mee. In 1962 koopt het echtpaar een woning in Heiloo.

Abel Tasman

"Het varen is mij altijd heel goed bevallen maar in 1971 kreeg ik een waarschuwing van de KNO-arts dat mijn rechteroor snel verslechterde en dat afkeuring dreigde. Toevallig kwam toen de functie van de heer Visser op het internaat vrij en ik besloot daarop te reageren. Met de directie van Wagenborg kwam ik overeen dat ik in vakantieperiodes aflosreisjes kon maken om zo mijn vaarbevoegdheid te behouden. Ook bij het sollicitatiegesprek met de gemeente Delfzijl wordt dit bedongen." Tot dat moment werden de functies van Directeur Zeevaartschool en Hoofd Internaat (1e Officier Abel Tasman) door één persoon ingevuld. "Ik vond dat een ongelukkige situatie omdat daarmee ook veel gemeentelijke stukken mijn tafel zouden passeren, terwijl ik alle aandacht aan het runnen van het internaat wilde geven. Tot dat moment was het gebruikelijk dat de 1e officier met zijn gezin aan boord woonde en ook daar kwam verandering in. Mijn functieomschrijving werd Hoofd Internaat en dat gaf ruimte om een woning aan de wal te zoeken. Een half jaar heb ik nog met mijn gezin aan boord gewoond totdat een woning in Delfzijl beschikbaar was. Ik kijk met gemengde gevoelens terug op die tijd. De behuizing voor de internanten was zeer verouderd met veel te weinig privacy. Een slaapzaal met tientallen kooien was echt niet meer te handhaven. De jaren zeventig van de vorige eeuw was niet de tijd voor jongelui op een internaat, ze wilden minder discipline en dat was aan boord, vooral door de verouderde behuizing, uiteraard niet mogelijk. De schuld van het ouderwetse onderkomen

lag grotendeels bij de gemeente: ze hadden er in feite geen cent voor over. Dit had echter ook een politieke achtergrond. De linkse partijen in die tijd vonden over het algemeen de internaatgedachte achterhaald. Wellicht zat daar wel een kern van waarheid in..."

"Op school en op het internaat golden vaste regels over kleding, studietijden en omgangsvormen. Voor de ouders van de leerlingen een zegen, voor de leerlingen zelf wat minder. Zelf ben ik altijd een voorstander geweest van duidelijke regels en handhaving daarvan maar begreep wel dat de tijden aan het veranderen waren en de jongelui op het internaat meer vrijheid wilden. Op enig moment is de verplichting tot het dragen van het uniform opgeheven doch ik heb als alternatief daarvoor het dragen van een blazer met grijze broek voorgeschreven. Tot grote problemen heeft dat niet geleid."

Een van zijn eerste grote projecten aan boord van de *Abel Tasman* is de inrichting van het schip. Het 'slaapruim' wordt opgedeeld in kleine tweepersoons hutten (met stapelbedden). Het aantal inschrijvingen loopt nog steeds op. In 1971 wordt aan 53 leerlingen onderdak gegeven en elf jaar later, bij Hans zijn afscheid, is dat opgelopen tot 120. In 1974 doen de eerste vrouwen hun intrede. Er zijn wel al enkele vrouwelijke leerlingen ingeschreven op de zeevaartschool maar nog niet op het internaat. Daar is, ook vanuit de ouders, wel vraag naar. "Wij konden vrij eenvoudig hieraan voldoen omdat de *Abel Tasman* over een ziekenboeg beschikte. Met een kleine aanpassing konden we hier zes meisjes onderbrengen."

DGSM en Raad voor de Scheepvaart

Na het opheffen van het internaat is Hans achttien jaar lang geëngageerde-deskundige Zeemanschap DGSM en neemt hij examens af in Den Haag. Op enig moment wordt hij, op voorspraak van kapitein Tholen, benaderd om als deskundige toe te treden tot de Raad voor de Scheepvaart. Acht jaar lang, de leden worden voor een termijn van vier jaar gekozen, vervult Hans ook die functie maar op zeventigjarige leeftijd vindt hij het welletjes. Het wordt tijd om van een verdiende rust te genieten. Hoewel...? Hans en Janny hebben de watersport omarmt en eerst vele jaren met een zeegaand zeiljacht vele reizen gemaakt en later met een Valkvlet vooral de Duitse Wadden bezocht. Maar ook daarvan moet op enig moment afscheid worden genomen. "En nu, nu het lichaam me 'in de steek begint te laten' kijk ik terug op een lang maar vooral varend leven waarin ik met vele mensen, jong en oud, heb mogen werken. Als westerling heb ik mij in Delfzijl en later in de stad Groningen bijzonder thuis gevoeld en nooit spijt gehad dat ik 'Tasmaan' ben geworden."

Auk Boom

Ontvallen leden

We hebben voor de afgelopen periode het bericht ontvangen dat helaas onderstaande leden ons zijn ontvallen.

Datum overlijden	Naam lid	Leeftijd	Woonplaats	Schooljaar
02/07/2022	I. Engelkamp, Inge	91	Lochem	DZ 48-50, S2 S3
14/07/2022	W. Doornbos, Willem	94	Zuidwolde	DZ 47-49
18/07/2022	H.R.A.J. van Dijck, Hans	94	Groningen	DZ 47-49, erelid

